

Lær af de succesfulde virksomheder

Det psykiske arbejdsmiljø er blevet et varmt emne. Der kommer hyppigt nye rapporter om stigende stress, udbrændthed og psykiske skader. Flere og flere virksomheder gør en stor indsats for at forbedre det psykiske arbejdsmiljø. Men på mange virksomheder er det et vanskeligt emne at håndtere. Der er usikkerhed over for hvor det psykiske arbejdsmiljø hører til. Er det i sikkerhedsudvalget eller i samarbejdsudvalget? Eller hører det i virkeligheden ind under personalekontoret? Skal man starte med en kortlægning af problemerne, og hvordan kommer man så videre efter den er gennemført?

Mange oplever at det er svært at fastholde fokus på det psykiske arbejdsmiljø, og indsatsen går derfor tit i stå uden de store resultater.

Nogle af årsagerne til disse vanskeligheder kan måske ligge i den komplekse natur af det psykiske arbejdsmiljø. Det er svært at beskrive problemerne og specielt deres årsager, og derfor bliver det også svært at finde frem til løsninger. I det store spil i virksomheden havner det psykiske arbejdsmiljø måske som et mere perifert problem, der ikke fremtræder så vigtigt for de centrale beslutningstagere. Nogle virksomheder er imidlertid alligevel i stand til at gennemføre succesfulde indsatser som fører til væsentlige forbedringer.

Det er disse forhold som VIPS skal studere: Hvorfor kan nogle virksomheder gennemføre en succesfuld indsats for at forbedre det psykiske arbejdsmiljø mens andre går i stå? Og hvordan kan virksomheder overvinde vanskeligheder og barrierer på vejen til et bedre psykisk arbejdsmiljø?

Hvad kan resultaterne bruges til?

Projektets resultater skal bruges til at hjælpe virksomheder med at gennemføre mere succesfulde indsatser i fremtiden. Det bliver ikke ved hjælp af en værktøjskasse med nogle simple metoder. Det er virkeligheden på dette område for kompliceret til. Projektet skal derimod give viden til virksomhederne om hvordan de kan gennemføre en effektiv proces som skaber positive resultater. Desuden skal projektets resultater bidrage til udvikling af den internationale arbejdslivsforskning.

Projektets metoder

For at finde ud af hvordan virksomheder kan gennemføre en succesfuld indsats er det først nødvendigt at undersøge om virksomhederne gør noget, og hvad de gør. Dernæst skal det undersøges om det de gør faktisk medfører en forskel. Altså om det psykiske arbejdsmiljø er blevet bedre.

VIPS består derfor af en kombination af kvalitative og kvantitative metoder. På alle virksomheder starter man med en grundig undersøgelse af hvad der tidligere er blevet gjort ved det psykiske arbejdsmiljø og med en kortlægning af hvordan det psykiske arbejdsmiljø er ved projektets start. Resultaterne af denne kortlægning udgør redskabet for virksomhedernes indsats. Samtidig er resultaterne det udgangspunkt, som senere forandringer kan måles i mod.

Virksomhederne skal selv planlægge og gennemføre forbedringerne. Det er altså ikke forskerne som skal fortælle virksomhederne hvad de skal gøre. Men forskerne ser heller ikke bare passivt på. Da det er vigtigt at der opnås positive erfaringer som kan studeres og videreformidles til andre, går forskerne undervejs ind som sparringspartnere for nøgleaktørerne på virksomhederne bl.a. for at understøtte refleksioner i virksomhederne om de barrierer som viser sig undervejs. De deltagende virksomheder får også mulighed for undervejs at sammenligne sig med hinanden (benchmarking).

Efter en periode på to år, hvor virksomhederne arbejder med at forbedre det psykiske arbejdsmiljø, gennemføres igen en kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af effekten af deres indsats. Herigennem vil det blive muligt at finde ud af hvad der har ført til positive resultater og hvorfor indsatsen er lykkedes, og der hvor det er gået mindre godt at analysere årsagen til at indsatsen er gået i stå.

Projektet forventes afsluttet i løbet af 2007 og er finansieret af Arbejdsmiljøforskningsfonden med 7,7 mio. kr. Det er altså et af de største danske forskningsprojekter på området nogensinde.

Forskningsamarbejde

VIPS gennemføres i et samarbejde mellem forskere fra Danmarks Tekniske Universitet, Arbejdsmiljøinstituttet, Center for Alternativ Samfundsanalyse og Roskilde Universitetscenter.

Projektet omfatter 15 større virksomheder med samlet ca. 3750 medarbejdere som er i gang med en indsats for at forbedre det psykiske arbejdsmiljø. Virksomhederne er udvalgt inden for tre områder som har stor betydning i samfundet og er kendt for at have væsentlige problemer med det psykiske arbejdsmiljø. De tre områder er:

Intensivt industriarbejde, hvor problemer med det psykiske arbejdsmiljø bl.a. er knyttet til rationalisering og intensivering af arbejdet og af ensidigt gentaget arbejde (EGA). Ansvarlige forsker: Peter Hasle, Niels Møller, Vibeke Andersen og Ole Henning Sørensen, DTU.

Omsorgsarbejde med mennesker, præget bl.a. af stress og udbrændthed i fx plejehjem, hjemmepleje, socialforvaltninger og sygehuse. Ansvarlige forskere: Hans Jørgen Limborg, Hans Hvenegaard og Jørgen Møller Christiansen, CASA.

Grænseløst vidensarbejde, præget bl.a. af store arbejdskrav og lange arbejdstider inden for f.eks. IT-arbejde, konsulentarbejde og medie- og kulturarbejde. Ansvarlige forskere: Helge Hvid, Anita Mac, Peter Hagedorn-Rasmussen, Klaus T. Nielsen, Henrik Lund og Peter Olsén, RUC.

De kvantitative målinger gennemføres ved hjælp af et spørgeskema udviklet af Arbejdsmiljøinstituttet. Ansvarlige forskere: Tage Søndergaard Kristensen, Vilhelm Borg og Lars Smith-Hansen, AMI.

Referencegrupper

Projektet har både en dansk og en international referencegruppe, som skal kommentere projektet undervejs og bidrage til formidlingen af projektets resultater. Den danske gruppe består af repræsentanter for organisationer inden for de tre brancher. Den internationale referencegruppe består af forskere fra fem forskellige lande i Europa.

Institut for Produktion og Ledelse
Danmarks Tekniske Universitet,
bygning 424
2800 Kgs. Lyngby
45 25 48 00
www.ipl.dtu.dk

Arbejds miljøinstituttet
Lersø Parkalle 105
2100 København Ø
39 16 52 00
www.ami.dk

Center for Alternativ Samfundsanalyse
Linnesgade 25, 3.
1363 København K
33 32 05 55
www.casa-analyse.dk

Institut for Miljø, Teknologi og Samfund
og Institut for Samfundsvidenskab
og Erhvervsøkonomi
Roskilde Universitetscenter
4000 Roskilde
46 74 20 00
www.ruc.dk

Projektledelse

Peter Hasle, DTU, pha@ipl.dtu.dk,
Tage Søndergaard Kristensen, AMI,
tsk@ami.dk,
Hans Jørgen Limborg, CASA,
hjl@casa-analyse.dk,
Helge Hvid, RUC, hh@ruc.dk og
Anita Mac, RUC, amm@ruc.dk

www.vips-projekt.dk

På VIPS's hjemmeside er der mange flere oplysninger om projektet. Her findes også e-mailadresser til forskerne. Det er også muligt at kontakte projektets sekretær: Merete Pedersen, mp@ipl.dtu.dk
Tlf. 45 25 60 43

www.vips-projekt.dk

Lær af de succesfulde virksomheder

Forskningsprojekt om bedre psykisk arbejdsmiljø 2004-07
på virksomheder med intensivt industriarbejde,
omsorgsarbejde eller grænseløst vidensarbejde

VIRKSOMHEDERS
INDSATS FOR ET BEDRE
PSYKISK ARBEJDSMILJØ

